

AUGUSTIN NACU

Scrum

roman

Coperta și colaj: Florin AFLOAREI

Lector: Constantina Raveca BULEU
Tehnoredactor: Carmen DUMITRESCU

Editura EuroPress Group
OP-22, CP-113, Sector 1, București,
Cod 014780, România
Tel/Fax: 4021-2125692; 4021-3106618
E-mail: office@europress.ro
www.europress.ro

Anul apariției: 2014

Ediție Digitală

ISBN 978-606-8012-27-8

Copyright © 2014 EuroPress Group

Augustin Nacu s-a născut la 18 august 1964 în orașul Chișinău. A absolvit liceul român-francez „Gh.Asachi” (1981), iar Institutul de medicină din Chișinău, în 1987. A fost medic între anii 1987 și 1990. Din 1991 lucrează în presă. A debutat cu proză în volumul colectiv *Dintre sute de catarge '90* (Chișinău). A mai publicat proză, eseuri, articole de publicistică, recenzii, schițe, traduceri din franceză și rusă în cele mai importante reviste din Basarabia, România, Franța.

Debut: *Generația mea*, Editura Cartea Românească, 1999.

Las palabras son símbolos
que postulan una memoria
compartida. La que ahora
quiero historiar es mía solamente...¹

(Jorge Luis Borges, „El Congreso”)

¹ Cuvintele sunt simboluri ce postulează o memorie împărtășită. Cea pe care vreau s-o expun acum este numai a mea... (Jorge Luis Borges, „Congresul”, trad. Cristina Hăulică)

In după-amiaza aceea de la sfârșitul lui august 1981, mă întorceam cu Vic de la ultimul examen de admitere în Institutul de Medicină din Chișinău. Pășeam tăcuți pe bulevardul Păcii din cartierul Botanica, unde locuia el, sub un soare arzător, în costume gri, aruncând priviri absente spre blocurile din jur, spre automobilele gonind pe asfaltul încins al autostrăzii, spre chipurile trecătorilor, spre frunzișurile încremenite de căldură ale copacilor încă tineri, înșiruiți de-a lungul bordurii trotuarului.

În apartamentul lui, ne scoaserăm sacourile, ne spălăram, în baie, pe mâini, pe față, apoi, în bucătărie, Vic găti niște ochiuri, acoperite cu felii de șuncă, și o salată de roșii cu ceapă, după care aduse o sticlă de vin din barul tatălui său.

– Pentru plecare! am zis.

– Să ne pupe-n cur dușmanii, adăugă el și ciocnirăm paharele.

Ne-am pus să mâncăm cu poftă.

– O clipă! scoase Vic deodată și se sculă de la masă pentru a lua piperul negru din dulapul de alături.

Revenit la locul lui, și l-a presărat pe ochiurile cu șuncă, pe salată, apoi mi l-a transmis mie și eu am făcut la fel.

Când am terminat de mâncat, rămaserăm la masă, savurând vinul cu înghițituri mici.

– Studenți la medicină, am constatat. Un pas spre țintă.

– Îhî, se arată mai sceptic Vic. Cât mai avem de mers...

– Șapte ani, am spus de parcă ar fi fost vorba de șapte zile.

– Asta în cel mai bun caz, replică. Dar și așa termenul e prea lung.

Cuvinte neașteptate, care m-au făcut să mă uit atent la Vic. I-am privit fața suptă și puțin palidă, ochii pătrunzători, sub niște sprâncene lungi, mai arcuite la extremități, fruntea, mărginită de un păr întunecat și scurt. Avea aerul ușor posac. Era sprijinit într-un cot pe masă, frecându-și lobul urechii, obiceiul său dintotdeauna, și ținând cu cealaltă mână paharul cu vin.

– Am mai reflectat, continuă, anticipându-mi eventuala întrebare. Cred că nu trebuie să mizăm numai pe acest plan.

– Pe ce încă? m-am mirat. Nu vezi că suntem ca într-o cușcă?

– Poate că există și căi mai rapide, zise calm.

– Hm, am ridicat din umeri. Chiar dacă există, nu le cunoaștem.

– Deocamdată, rosti la fel de calm.

Lumina soarelui inunda bucătăria.

Amândoi am lăsat paharele cu vinul neterminat pe masă și am trecut în camera lui, cu fereastra spre bulevardul Păcii. Aici nu pătrundea soarele și era un pic mai răcoare. M-am așezat pe canapea. Vic își schimbă cămașa albă cu tricoul său de un galben spălăcit, pantalonii cu blugii săi roși la genunchi și se întinse pe podea lângă magnetofon, pe care îl puse în funcțiune. Era grupul „SMOKIE”, cu piesa „What can I do?²”, și mi-a răsărit în minte acel scurt episod din clasa a opta, când, la întrebarea mea dacă știa ce vrea, Vic îmi răspunse fără să stea pe gânduri că știa, iar eu, impresionat de convingerea lui, l-am mai rugat să-mi spună cum și-a dat seama de asta și, atunci, el îmi mărturisi că, mai demult, a ascultat pentru întâia oară melodiile grupului „SMOKIE” și că, ascultându-le, și-a înțeles vocația pentru chitară. Ceva mai târziu, mi-a zis că a reușit să-i înduplece pe părinți să-i ia un magnetofon, bineînțeles, unul sovietic, marcă „IAUZA”, cel mai ieftin. Câtva timp după aceea, mi-a mai zis că, la insistențele lui, părinții au acceptat cu mare greu să-i mai ia și un pick-up,

² Ce pot face? (engl.)

tot sovietic. Îmi spunea că dorea să cunoască muzica altora înainte de a se apuca de chitară.

Piesa „What can I do?” s-a sfârșit și l-am întrebat pe Vic despre chitară.

– Mi-o cumpăr din prima mea bursă, zise ferm.

Bobinele se roteau încet și melodiile se succedau. Tolănit pe canapea, cu fața în sus și mâinile sub cap, îmi mai aduceam aminte și că, în vreme ce Vic, cu care învățasem într-o clasă, știa deja ce vrea, eu unul tot nu-mi puteam afla rostul. Îmi plăceau, pe rând, ba geografia, ba istoria, ba filosofia și săream așa, de colo colo, fără să mă găsesc pe mine însumi. Încercam să scriu, în rusă, în „moldovenească”³, până și în franceză, dar nu-mi ieșeau decât niște naivități. Rătăceam prin „întunericul zilei” în căutarea unui vis care să devină doar al meu, după cum a devenit pentru Vic chitara. Mi-l aminteam plin de umor. Toți râdeau de poznele lui, fără să bănuiască măcar că vesela-i nonșalanță ascundea un spirit critic și lucid, o ființă sinceră și delicată, o individualitate, intuită de mine abia în momentul în care mi-a spus atât de simplu și clar că dorea să fie chitarist. Destăinuirea lui ne-a împrietenit. Au urmat acele plimbări după ore, cu lungi discuții despre viață și moarte, despre bine și rău, despre marile adevăruri și neadevăruri, discuții dintre doi adolescenți, crescuți într-o atmosferă închisă și care tocmai descopereau că s-au născut într-o lume ce nu corespundea aspirațiilor lor, că trăiau într-o societate perversă și nedreaptă, în care dreptatea nu mai încăpea, deoarece nimeni nu-i simțea necesitatea. „Dreptatea e orfană, spunea Vic, și de aceea rămâne întotdeauna păgubașă... Să ții minte...” Desigur că țineam minte! Desigur! Și acele zile înnegurate de martie! Și acei nori grei, întunecați, acoperind pământul asemeni unui capac de plumb! Și străzile cu zăpadă murdară! Și noroiul pe care îl călcam cu ghetetele noastre teribil de umede! Și vorbele noastre, ah, acele vorbe ale unui început de maturizare!... Țineam minte... Și grupurile de liceeni francezi care ne vizitau școala, singura școală românească, cu predarea lim-

³ Denumirea oficială a limbii române, scrisă cu litere rusești, utilizarea grafiei latine și a glotonimului „limba română” fiind interzisă în Basarabia sub ocupația sovietică (Republica Sovietică Socialistă Moldovenească) din motive politico-ideologice

bii franceze din clasa întâi, din Chișinău⁴. Veneau din 1979, an în care Chișinău și Grenoble s-au declarat „orașe înfrățite”, ceea ce prevedea și schimb de elevi. În ajunul sosirii fiecărui grup, un consiliu al profesorilor selecta 40 de elevi din clasele a noua și a zecea, considerați cei mai buni la franceză și printre care, uneori, nimeream și eu. Noi, elevii „aleși”, primeam învoire să-i însoțim pe cei 40 de liceeni în decursul sejururilor lor în primele decade ale lunilor septembrie și aprilie la Chișinău, nu fără a ni se da, de fiecare dată, aceleași instrucțiuni în cancelaria școlii despre ce să conversăm și cum să ne comportăm cu oaspeții din Franța ca să le arătăm că suntem cetățeni fideli patriei socialiste și multinaționale, partidului și guvernului sovietic, care se sfârșeau mereu cu aceeași atenționare că aveam să fim supravegheați oriunde ne-am fi aflat cu francezii. Fiind de-o seamă cu noi și nu doar din Grenoble, aceștia, conform programului dinainte stabilit, învățau la școala noastră limba oficială, rusa, asistau la unele ore, făceau excursii prin Chișinău și în afara orașului. Ne petreceam cu ei, mai mult, serile, îndeosebi, la hotelul în care erau cazați, în bavardaje vesele, gălăgioase, cu vin și țigări occidentale, de negăsit la noi. Se adunau acolo nu numai elevii selectați, ci și cei care nu aveau învoire, cu toate că riscau o săpuneală a doua zi în cancelaria școlii. Țineam minte că unul dintre aceștia, un coleg de clasă, a fost chemat în biroul directorului, care i-a arătat poza lui, făcută de angajații KGB la hotel, și care i-a interzis categoric să mai apară în preajma liceenilor sub amenințarea exmatriculării. Nu știam dacă au pățit-o și alții. Puteam doar presupune. Oricum, fructul oprit era dulce și mai mulți elevi neselectați se întâlneau în continuare cu francezii. Nu spun de ceilalți, dar eu, unul, uitam și de instrucțiunile alea idioate, și de microfoanele de care auzisem că puteau fi montate în camerele de hotel, când mi se întâmpla să fiu singur în compania câtorva tinere franțuzoaice, vorbindu-le în amănunte despre lumea în care trăiam, despre condiția umilă a omului de aici, despre constrângerile la care era supus, despre lipsa totală de libertate în URSS, în timp ce ele mă ascultau cu interes și îmi puneau nenumărate întrebări, la care eu le răspun-

⁴ Pe atunci, „școala medie moldovenească nr.1” (acum, liceul român-francez „Gh. Asachi”)

deam fără ocolișuri și mă bucuram că eram înțeles, iar în plăcerea lor de a se întreține cu mine, în gingășia îmbrățișărilor și săruturilor lor, în strălucirea ochilor lor, eu vedeam Franța, Occidentul, lumea lor, liberă, ademenitoare, după care mă pomeneam tânjind, dar în care nu puteam să ajung. Plecând acasă, ghiceam nu o dată în cei doi bărbați din fața hotelului pe „optimiștii în civil”, cum au fost porecliți angajații KGB, care ne țineau pe noi, elevii sovietici, sub observație, și mă simțeam atunci în rolul personajului din bancul acela scurt și cuprinzător: „Mergea un pesimist, urmat de doi optimiști în civil...” Ori de câte ori francezii părăseau Chișinăul, cutreieram de unul singur locurile prin care umblasem cu ei, îndârjit în gândul că lumea lor era și a mea, dar că eu, spre deosebire de ei, nu de lumea aceea aveam parte, ci de aceasta, străină mie. În liniștea camerei mele, stăteam, adesea, până târziu la masa de scris, cu lampa aprinsă, deasupra pozelor cu liceenii, făcute de mine, deasupra pliantelor cu o mulțime de vederi din Franța, dăruite de ei, în care mă și zăream urcând cu telefericul, înfricoșat de înălțime, spre lanțul de munți împrejurmuind orașul Grenoble, schiind, împreună cu niște copii dintr-un sat din Savoie, pe o pantă înzăpezită din Alpi, pășind desculț, cu părul zbârlit de vânt, pe nisipul de culoarea ierbii uscate de pe plajele din Normandie, înmărmurind pe falezele din Bretagne în fața apusului de soare, oglindit în apele Atlanticului, străbătând pădurile întunecoase, cu cerbi și mistreți, din Sologne, trecând pe la castelele cu turnurile țuguiate din Valea Loirei, rătăcind pe străduțele întortocheate din Rouen, zăbovind în Bordeaux, alergând prin Strasbourg, zburând la Nancy și, în cele din urmă, aterizând la Paris, unde totul se învârtea ca într-un caleidoscop: și Notre-Dame, și Tour Eiffel, și Arc de Triomphe, și Champs Elysées, și Jardin du Luxembourg, și Cartier Latin, și Montmartre, și Louvre... și visam, visam în taină să mă plimb aieva, iar nu în fotografii, prin Franța... Astfel mi s-a copt visul. Primul om căruia i l-am mărturisit a fost bunica mea după mama, babunia, cum îi spuneam eu, juma-juma ucraineancă și poloneză, care m-a crescut și cu care vorbeam numai în rusă, căci nu mai știa alte limbi. Când nu-mi mai puteam ostoi dorul, o chemam în camera mea. Gârbovită cum era, cu un car de peste 80 de

ani în spate, dar încă lucidă, babunia intra încet, cu pas greoi, târșâit, și se așeza pe pat. Îi povesteam atunci despre liceenii francezi, arătându-i pozele, pliantele și revărsându-mi dorința arzătoare de a pleca în lumea lor, în timp ce ea mă asculta cu luare-aminte, scoțând doar uneori: „Dea Domnul, fiule... Dea Domnul...” Totodată, corespondam cu unii liceeni, fapt ce mă consola întrucâtva, chiar dacă știam că în Uniunea Sovietică erau controlate toate scrisorile și coletele venite din străinătate, multe din ele fiind, pur și simplu, oprite... Francezii ne vizitau cu regularitate, în timp ce noi, elevii selectați, deși ni se tot promitea, n-am mai ajuns în Franța. Auzeam doar că în locul nostru plecau fel de fel de activiști de partid, șefi de întreprinderi, fruntași ai muncii socialiste... Și în primăvara aceasta venise un grup, cu niște fete adorabile, Sandrine, Christine, Françoise, Nathalie, Sophie, cu care, eu și câțiva colegi de-ai mei, ne distram serile ba la discotecile de la școala noastră, ba la barurile de la etajele III și XVII ale hotelului „Inturist”, un hotel pentru străini, unde noi, sovieticii, nu puteam intra decât cu ele, franțuzoaicele, ba la restaurantul hotelului „Trandafir”, în care le fusese cazat grupul, unde ele ne arătau cât de prost spălate se dovedeau a fi farfuriile de pe masă, trecând peste suprafața lor cu vârful degetului pe care rămânea grăsime, iar cafeaua, servită în pahare de sticlă, avea o nuanță verzuie și un miros ciudat. „Mais vous êtes dans une forêt!”⁵ se indignau ele, descumpanite, la care noi abia schițam câte un surâs pe buze. „Aucune solution, seulement révolution!”⁶ concluzionau tot ele, dar, în cele din urmă, găseam împreună soluția, cumpărând câteva sticle de „Roz de masă” sau, cum i se mai spunea, „Roz de măsea”, vinul cel mai ieftin, și continuându-ne petrecerea în camerele lor de hotel, unde vorbeam despre Baudelaire și Jeanne Duval, despre relația dintre Rimbaud și Verlaine, despre Apollinaire în Primul Război Mondial, și unde ne cuprindeam în săruturi desperate, înțelegând că era prea puțin probabil să ne revedem vreodată. În ultima seară, după discoteca de adio de la școala noastră, adunați cu toții în camera de hotel a lui Sandrine

⁵ Dar voi trăiți în pădure! (fr.)

⁶ Nicio soluție, numai revoluție! (fr.)

și a lui Christine, discutam nimicuri plăcute, ciocneam paharele cu vin, cântam „Chevaliers de la table Ronde⁷”, glumeam, râdeam mult, eu, unul, stând lângă Sandrine care, din când în când, îmi propunea „SALEM” mentolat, și care, în toiul veseliei, îi spuse ceva la ureche lui Françoise care, la rândul-i, îi dădu o cheie, apoi Sandrine, fără un cuvânt, mă luă de mână și mă trase din cameră, pe coridorul îngust al hotelului, acoperit cu pâslă verde, pe scări, la etajul patru, unde descuie o ușă. Intrați amândoi în camera de hotel a lui Françoise și a lui Nathalie, m-am oprit, nedumerit și tăcut, iar Sandrine, la fel de tăcută, a aprins lumina, a întors cheia în broască și s-a apropiat de mine, albu-i imaculat al feței contrastând ispititor cu întunecimea părului ei drept, căzut pe umeri, cu negru-i lucios al ochilor. Mâinile-i îmi șerpuiră în jurul gâtului și Sandrine mă înghiți într-un sărut prelungit, răsfățat, buzele-i luptându-se pătimaș cu buzele mele, ale mele, mai timid, cu ale ei, limba-i tresăltându-mi în gură, degetele-i plimbându-mi-se prin păr, ca, în sfârșit, să mă răstoarne în pat, de unde o urmăream uluit, dar și excitat, cum îmi descheie, nerăbdătoare, cureaua și scoase de pe mine pantalonii și chiloții, lăsându-mă numai în cămașă, cum făcu și ea, la rândul-i, același lucru cu blugii și chiloții săi, rămânând numai în tricou. Întinsă alături, mă atrase deasupra sa, îndepărtându-și picioarele și șoptindu-mi: „N’as pas peur⁸”, și, fără a mai zăbovi, îmi puse o mână pe fese, iar cu cealaltă mă apucă și mă înfipse în carnea sa umedă și caldă, scoțând un strigăt ușor. Și palmele-i fierbinți mă împingeau energic din spațe, și ne izbeam unul în altul, acompaniați de scârțâitul patului, și sâni rotunzi și tari ca niște mingi de tenis i se zbenguiau sub tricou-i roz, și răsufările ni se contopeau, învăluindu-ne obrazii, și ne priveam ca vrăjiți în ochi, iar când îmi era aproape cu neputință să mai rezist, Sandrine mă grăbi, răgușită: „Encore! Encore!”, și, deodată, trupul ei începu să vibreze frenetic, ridicându-se și lipindu-se de trupul meu, și fața i se crispă, și, strângându-mă tare în brațe, Sandrine țipă, în timp ce eu mă topeam deja în ea și, în clipele acelea, eram în lumea la care visam. Peste puțin,

⁷ Cavalerii mesei Rotunde (cântec francez)

⁸ Nu te teme (fr.)

Sandrine s-a sculat, iar eu, ridicat din pat în capul oaselor, m-am uitat în urma ei până ce ea, tot așa, numai în tricou, a dispărut în baie. În aceeași tăcere, dar mai calmi, mai degajați, ne-am îmbrăcat amândoi și am coborât împreună la parter, în camera ei și a lui Christine, unde unele perechi se sărutau cu înverșunare, altele, plângeau, conștienți cu toții de iminența despărțirii, iar sticlele, deja goale, se tăvăleau pe jos, și unde am mai stat cu Sandrine, fumând amândoi același „SALEM” mentolat și, uneori, zâmbindu-ne, fără să rostim o vorbă, deși tocmai atunci vroiam să-i spun atâtea, dar ceva mă împiedica să o fac și simțeam că și Sandrine, la rândul ei, nu dorea decât să ne păstrăm tăcerea în care ne-am iubit. Pe la două noaptea am ieșit împreună cu ceilalți băieți pe fereastră, ușile hotelului fiind de mult încuiate, și, îndepărtându-ne, aruncam priviri fugare spre singurul geam în care mai ardea lumina și de la care ne fluturau din mâini franțuzoaicele. Aproape de casă, în întunericul străzii, mă așteptau părinții, alarmați, gata să mergă cu pașaportul meu la miliție pentru a mă da în căutare, și, până acasă, ei m-au tot scuturat pentru nesimțirea și iresponsabilitatea mea, de care am și dat dovadă, în timp ce eu păstram tăcerea lui Sandrine. Dimineața, am fugit la aeroport în speranța să o mai văd o dată, dar am întârziat ca și ceilalți colegi ai mei, și am alergat cu toții pe balcon, de unde am urmărit, plini de nostalgie, decolarea avionului francezilor, cu care se ducea și prima mea iubire, și toată lumea aceea în care vroiam să fiu și eu... Iarăși hoinăream de unul singur prin împrejurimile aceluiași hoteluri „Inturist” și „Trandafir”, prin alte locuri ale orașului, unde fusesem și cu Sandrine, iarăși rămâneam până târziu la masa de scris din camera mea, cu lampa aprinsă, deasupra pozelor cu liceenii, dar și cu ea, făcute tot de mine, deasupra vederilor din Franța, în care nu mai conteneam să călătoresc, și râvneam după o veste de la Sandrine, care promisese să-mi scrie la întoarcerea sa acasă. O dată, însă, pierzându-mi cumpătul, i-am trimis... nu o scrisoare, ci un adevărat hohot de plâns în care îi mărturiseam printre suspine că zilele petrecute cu ea au fost cele mai fericite din viața mea, că țineam minte fiecare clipă a tăcerii noastre din acea noapte, că muream de ciudă că am întârziat la aeroport pentru că nu-mi mai doream altceva

decât să o revăd pentru că nu mă mai gândeam decât la ea pentru că nu mai puteam fără ea... pentru că – așa răspundea Sandrine, când era prost dispusă, la întrebarea: „Pourquoi?”⁹ „Parce que”¹⁰, atât și nimic mai mult... O iubeam oare? Sau îmi închipuiam numai că o iubeam pe fata drăguță, cu niște gesturi și cuvinte care trădau o fire independentă, nu lipsită de voință, lucru care îmi plăcea la ea în mod deosebit, ceea ce, probabil, mă și atrăgea?

I-am primit răspunsul prin a doua jumătate a lunii mai. Îmi scria pe hârtie de culoare roz, întocmai ca a tricolorului ei. „Ne pleure pas, on ne t’oublie pas”¹¹ – în loc de epigraf, apoi: „Cher, j’ai eu de la peine en lisant ta lettre et maintenant je n’espère qu’une chose: c’est que tu vas mieux”¹², după care: „Et tu sais (bien que ce ne soit pas facile!) la porte de ma maison t’est ouverte”¹³ și continuarea: „Et l’année prochaine s’il y a un voyage en URSS, peut-être irai je, dans ce cas on pourra toujours se revoir”¹⁴. Parcă-i simțeam respirația! Citeam înainte: „Il y a des choses que je dois te dire et peut-être que je dois m’excuser...”¹⁵ Fără să vreau, gura mi se deschise în semn de nedumerire și atenția îmi spori, iar ochii începură să-mi alerge din ce în ce mai repede pe suprafața paginii, peste cuvintele de umplutură, peste frazele cu fel de fel de amănunte lipsite de orice importanță, peste toată incoerența scrisului ei, căutând cu înfrigurare numele: „... Olivier”! Deci, mai exista cineva! Și nu mai conta când l-a cunoscut, până sau după mine! În momentul acela, am înțeles că nu am nicio șansă! Mă aflam departe de ea, prea departe, iar celălalt, prea aproape! „J’ai reçu une lettre de lui et je t’avouerais que j’ai été heureuse

⁹ De ce? (fr.)

¹⁰ Pentru că (fr.)

¹¹ Nu plânge, nu ești uitat (fr.)

¹² Scumpule, scrisoarea ta m-a întristat și nu sper acum decât un singur lucru: să-ți revii(fr.)

¹³ Știi (deși poate să nu fie așa de simplu!), ușa casei mele ți-e deschisă (fr.)

¹⁴ Și dacă la anul va mai fi o călătorie în URSS, poate, o să merg și eu, atunci ne vom putea revedea (fr.)

¹⁵ Sunt lucruri pe care trebuie să ți le spun și poate că trebuie să-mi cer scuze... (fr.)

en rentrant du lycée de trouver sa lettre et la tienne¹⁶". Sandrine se arăta de o sinceritate dezarmantă. Pomenea de încă doi prieteni ai săi, care locuiau la Dieppe. Îmi propunea și mie prietenia, de fapt, singura soluție în situația creată, și mă asigura: „... j'ai bien envie de continuer à t'écrire¹⁷". În sfârșit: „Je vais te quitter en t'embrassant très fort et – je ne t'oublie pas – Sandrine¹⁸". Și punctul: „J'espère recevoir une lettre bientôt¹⁹". Am rămas cu scrisoarea în mână, privind prin fereastra deschisă a camerei mele în desimea frunzișului nucului bătrân din prag, care își întindea coroana deasupra ogrăzii, deasupra casei, deasupra mea, și prin care abia mai răzbătea câte o rază de soare. Faptul de a fi deja conștient că aici avea să se întreprună corespondența noastră mă umplea de melancolie. În același timp, am priceput că n-o iubeam pe ea. Iubeam lumea din care venise, spiritul acelei lumi, întruchipat în ea și devenit atât de familiar și mie. Îmi iubeam visul, găsit prin liceenii francezi, dar și îndemnul de a-l urma, strecurat anume prin Sandrine... Întâmplarea a făcut ca în seara aceleiași zile să discut cu părinții eventuala mea intrare la facultate. Doreau cu tot dinadinsul să fac medicina, aducându-mi o mulțime de argumente în favoarea dezideratului lor pentru a mă convinge să-l accept. Amândoi erau medici, tata mai fiind și profesor la Institutul de Medicină, ceea ce îi permitea să-mi acorde o oarecare protecție. Spre deosebire de alte facultăți, medicina mă scutea de armată, institutul respectiv având și o catedră militară, astfel încât, odată cu luarea licenței, obțineam și gradul de locotenent în rezervă. „Medicina te va apăra, stăruia tata. Fie război, fie pace, pretutindeni și întotdeauna va fi nevoie de medici”. Îmi povestea din propria lui experiență, din cunoașterea experienței altora. Îmi dădea exemple cu rudele noastre, cu diferiți prieteni și cunoscuți ai săi, care au fost deportați în Siberia, unde au supraviețuit datorită meseri-

¹⁶ Am primit o veste de la el și vreau să-ți mărturisesc că am fost fericită, când, întoarsă de la liceu, am găsit acasă scrisoarea lui și a ta (fr.)

¹⁷ ...doresc mult să-ți scriu în continuare (fr.)

¹⁸ Rămâi cu bine, te îmbrățișez tare și – eu nu te uit – Sandrine (fr.)

¹⁹ Sper să-ți primesc curând scrisoarea (fr.)

ei lor de medic sau felcer. Nimeni dintre aceștia nu a fost trimis în mine sau la tăiat taigaua pe gerurile alea de până la minus 40 grade Celsius, cum se proceda cu ceilalți. Ei îngrijeau deținuții în punctele medicale și spitalele din lagăre. Asta le-a fost munca și, totodată, salvarea. Ca de obicei, tata vorbea clar și hotărât. Ca de obicei, eu îl ascultam și nu mă îndoiam de adevărul spuselor sale. Pe de altă parte, mă simțeam străin de medicină ca și de lumea în care m-am născut. Nutream un fel de admirație pentru sora mea mai mare, care nu a cedat presiunii părinților și a intrat unde a vrut ea, la facultatea de limbi străine a Universității din Chișinău. Eu, însă, mă dovedeam mai slab, mai ezitant. Prin clasa a opta, speram să învăț după absolvirea școlii la facultatea de geografie a Universității din Moscova, cea din Chișinău neavând o facultate similară. Încă de pe atunci, părinții au început să-mi bată capul cu medicina, nedorind nici măcar să audă de intenția mea, și, treptat, am renunțat la geografie. Apoi mi-a venit ideea cu facultatea de istorie, care exista și la Chișinău, dar părinții o țineau una și bună cu medicina lor. În cele din urmă, nu mi-a mai rămas decât un vis, conturat de curând. „Ai înțeles?” își sfârși discursul tata. Nu i-am răspuns nimic. „Și tu ce vrei?” mă întrebă, sesizându-mi protestul mut. „Să văd lumea”, am rostit deodată. „Brazilia?!” râse tata, iar cu el și mama, amândoi cunoscându-mi interesul de altădată pentru acea țară, unde, în junglele de pe platoul Mato-Grosso, se presupunea că se aflau ruinele unor orașe străvechi, posibil, niște rămășițe ale Atlantidei, despre care citisem cu pasiune și pe care îmi pusesem în gând să le găsesc – și acesta un vis, unul pierdut. „Și Brazilia”, am zis, după ce părinții au încetat să mai râdă. „Poftim! scoase pe neașteptate tata. Dacă iei diploma liberă, te poți angaja medic pe o navă comercială de cursă lungă chiar la terminarea institutului, după anul șapte. Și o să vezi lumea!” A fost o revelație. „Dar dacă nu o iau?” m-am grăbit să precizez. „Atunci, după trei ani obligatorii de practică medicală conform repartiției”. Calea mi s-a și desenat. „Unii dintre foștii mei studenți lucrează medici pe vapoare la Odesa, la Klaipeda, și au văzut deja și Europa, și America...” Mi-a mai spus că-i putea ruga pe prietenii săi, tot medici, din Lituania, mai exact, din Kaunas și Vilnius,

ca aceștia să mă ajute cu angajarea pe un vas comercial la Klaipeda. Fuseserăm la ei cu aproape un an în urmă, în vacanța mea de vară din 1980. Fuseseră și ei la noi. Tata îi cunoștea de mai de mult, de la diverse congrese, conferințe și simpozioane ale chirurgilor, la care participase și care se desfășuraseră și la Kaunas, și la Vilnius, și la Kiev, și la Moscova și în alte orașe ale „necuprinsei” URSS. Mi-am amintit că și Vic era asaltat cu medicina de părinții lui, și ei medici, mai ales, de tatăl său, și el profesor la institut... Spre amiaza zilei următoare, pe bordura trotuarului din fața hotelului „Trandafir”, i-am vorbit pentru prima oară lui Vic, cu însuflețire, despre timpul petrecut cu liceenii, îndeosebi, cu cei din ultimul grup, despre sentimentele și gândurile mele, stârnite de vizitele lor, și, numai în treacăt, despre Sandrine. Nu nimerise vreodată printre elevii selectați și nici nu se arătase câtuși de puțin interesat de francezi, motiv pentru care mă limitasem să-i spun uneori, în două cuvinte, doar ce îmi mai scriau. M-a ascultat fără să-mi întrerupă istorisirea pe care am considerat-o necesară tocmai pentru a putea afirma în încheiere: „Știi, trebuie să o ștergem de aici”. „Știu”, surâse oarecum ironic, spre surprinderea mea, cu siguranța unuia care într-adevăr știa, apoi adăugă: „Nu e neapărat să te distrezi cu niște liceeni din Franța pentru a-ți da seama de asta”. Prevăzusem că avea să mă susțină, însă nu bănuisem ca visul meu să fie și al lui, cu singura deosebire că Vic îl găsisse fără să aibă nevoie de ce avusem nevoie eu! „De ce ai tăcut până acum?” l-am întrebat. „Cred că din aceeași cauză din care ai tăcut și tu, îmi răspunse. La ce bun să-ți etalezi o dorință care nu are cum să se împlinească?” „Evrice!” am făcut pe Arhimede, cu degetul arătător spre soare, și i-am mărturisit bucuros convorbirea mea cu părinții. „Ai prins ideea? i-am zis la sfârșit. Facem tot posibilul să ne luăm diploma liberă și lucrăm medici pe vapor, iar când staționăm într-un port din Occident, cerem azil politic!” „Ești sigur că ne vor lua pe navă?” făcu Vic, puțin sceptic. „Păi, cum îi iau pe alții! am spus, un pic mirat de neîncrederea lui. Ți-am povestit că tata îi are pe prietenii aceia din Lituania. Pot vorbi cu el să-i roage și pentru tine. Dacă nu, vorbește cu tatăl tău. Poate are și el pe cineva cunoscut... La Odesa, să zicem, că-i mai aproape... Vorbesc eu, vorbești tu... Și vedem...”